

OMÓWIENIA I RECENZJE

Innocenty A. Kielbasiewicz OFM, *Ekologia św. Franciszka z Asyżu. Podstawy franciszkańskiej formacji postawy ekologicznej*, wyd. Kuria Prowincjalna Braci Mniejszych Prowincji Wniebowzięcia NMP, Katowice-Panewniki 2001, ss. 159.

Od chwili ogłoszenia w 1979 r. św. Franciszka z Asyżu *niebieskim patronem ekologów*¹ postać Świętego przywoływana jest w większości publikacji i wypowiedzi związanych z szeroko pojętą problematyką ekologiczną. Często można odnieść wrażenie, że przykład życia św. Franciszka i jego duchowość bywa nagi-nana do rozmaitych poglądów i opcji prezentowanych w szerokim nurcie współczesnych zagadnień ekologicznych. Utarte i płytkie slogany, odnoszące się do postawy Biedaczyny z Asyżu względem przyrody ukazują, nierzadko niezno-mość zarówno pism św. Franciszka, jak i faktów z jego życia. Także w języku polskim niewiele jest prac poświęconych stosunkowi św. Franciszka do świata przyrody, sięgających do źródeł poglądów i duchowości Świętego. Z radością zatem należy przywitać książkę o. Inocentego A. Kielbasiewicza OFM pt. *Ekologia św. Franciszka z Asyżu. Podstawy franciszkańskiej formacji postawy ekologicznej* (Katowice-Panewniki 2001).

Omawiana pozycja składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych wstępem oraz zakończenia, po którym umieszczono bibliografię. Ta ostatnia podzielona została na źródła, w których znalazły się dokumenty Soboru Watykańskiego II, nauczanie papieży (Jan XXIII, Paweł VI, Jan Paweł II), dokumenty Stolicy Apostolskiej, pisma św. Franciszka i źródła wczesnofranciszkańskie, oraz opracowa-nia zarówno polsko- jak i obcojęzyczne. Zamiarem autora było: „przedstawienie

¹ Ioannes Paulus II, *Epistola „Inter sanctos”*, AAS 71(1979), ss. 1509–1510. Przeł. C. Niezgoda, [w]: Z. Świerczek, *Ekologia – Kościół i św. Franciszek*, Kraków 1990, ss. 171–172.

postawy, którą św. Franciszek z Asyżu przyjmował wobec szeroko pojętego środowiska i ukazanie wartości, jaką ta postawa przedstawia dla procesu formowania postawy ekologicznej” (s. 14). W tym celu w pierwszym rozdziale ukazana została formacja postawy ekologicznej w ujęciu chrześcijańskim. Ponieważ autorowi nie udało się znaleźć definicji *postawy ekologicznej*, dlatego sam podejmuje próbę jej zdefiniowania. Opierając się na badaniach psychologii religii (W. Preżyna) podaje następujące określenie: *postawa ekologiczna jest względnie stałym ustosunkowaniem się człowieka do swojego, szeroko pojętego środowiska, implikującym pozytywne działanie wobec niego, które wypływa z rozumowego poznania jego praw oraz emocjonalnego przyjęcia wartości, którą ono przedstawia* (s. 26). Wynika z tego, że formowanie postawy ekologicznej wymaga rozumowego poznania środowiska, w którym człowiek żyje oraz przyjęcia wartości, które ono przedstawia w celu wytworzenia umiejętności pozytywnego działania wobec niego (s. 28). Analiza formacji postawy ekologicznej według modelu chrześcijańskiego prowadzi Autora do stwierdzenia, że będzie ona polegała na przedstawieniu, wraz z wszelkimi wynikającymi z niego konsekwencjami, prawd o Bogu, Stwórcy i Ojcu wszelkich bytów (wymiar stwórczy); o Jezusie Chrystusie (wymiar chrystologiczny i soteriologiczny), o Duchu Świętym (wymiar pneumatologiczny); o człowieku (wymiar antropologiczny) oraz o stworzeniach i ich miejscu w chrześcijańskiej hierarchii wartości (zob. s. 50).

Rozdział drugi ukazuje stosunek św. Franciszka z Asyżu do stworzeń: najpierw do świata bytów nieożywionych, a następnie do stworzeń ożywionych – nierozumnych. W trzecim rozdziale znajdujemy prezentację postawy św. Franciszka wobec człowieka, na przykładzie dwóch charakterystycznych cech charyzmatu franciszkańskiego: *fraternitas* i *minoritas*. Wyodrębnienie ze świata stworzeń człowieka ma podkreślić, że dla św. Franciszka *każdy człowiek przedstawiał wyjątkową wartość, większą od tej, która posiadały inne stworzenia* (s. 16), i to człowiek właśnie jest pierwszym i największym bogactwem ziemi. Ostatni rozdział zawiera opis relacji Świętego z Asyżu wobec Boga – Ojca, Syna i Ducha Świętego.

Książka napisana jest przystępnym językiem. Jednak często w przypisach i tekście zamieszczone zostały zbyt obszerne cytaty, co może nużyć czytelnika, dla którego byłoby korzystniej streścić je i zwięźle omówić. Należy także odnotować staranne wydanie książki, w której tylko wyjątkowo zdarzają się niewielkie błędy literowe (np. w spisie treści s. 5).

Po książkę o Innocentego A. Kiełbasiewicza OFM powinni sięgnąć nie tylko ci, którym leży na sercu ochrona i zachowanie dla przyszłych pokoleń środowiska naturalnego, ale również ci, którym bliska jest postać św. Franciszka z Asyżu. Znajdą w niej bowiem także najważniejsze elementy duchowości franciszkańskiej.

Marek Fiałkowski OFMConv